

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 lutego 2023 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący :	SSA Jolanta Polko
Protokolant :	Katarzyna Popęda

po rozpoznaniu w dniu 13 lutego 2023 r. w Katowicach

na rozprawie

sprawy z powództwa G. M. i T. M.

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej w W.

o ustalenie i zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach

z dnia 5 sierpnia 2021 r., sygn. akt II C 568/20

1) zmienia zaskarżony wyrok w punkcie 2. w ten sposób, że zasądza od pozwanego do majątku wspólnego powodów:

a) 135 826,75 (sto trzydzieści pięć tysięcy osiemset dwadzieścia sześć 75/100) złotych z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 11 sierpnia 2020r. do dnia zapłaty,

b) 104 135,73 (sto cztery tysiące sto trzydzieści pięć 73/100) złotych z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 11 sierpnia 2020r. do 22 listopada 2022r. i jednocześnie zastrzega, że spełnienie zasądzonego na rzecz powodów świadczenia w tej wysokości powinno nastąpić za jednoczesnym zaofiarowaniem przez powodów pozwanemu kwoty 105 000,03 (sto pięć tysięcy 3/100) złotych albo od zabezpieczenia roszczenia pozwanego o zwrot tej kwoty, a w pozostałej części powództwo o zapłatę oddala;

2) oddala apelację w pozostałym zakresie;

3) zasądza od pozwanego na rzecz powodów 8 100 (osiem tysięcy sto) złotych z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się tego postanowienia do dnia zapłaty z tytułu kosztów postępowania apelacyjnego.

	SSA Jolanta Polko	
--	-------------------	--

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 5 sierpnia 2021r. Sąd Okręgowy w Katowicach: ustalił, że umowa nr (...) o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych (...) waloryzowany kursem CHF z dnia 8 grudnia 2006 roku oraz umowa nr (...) o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych (...) waloryzowany kursem CHF z dnia 18 czerwca 2007 r., zawarte przez powodów G. M. i T. M. z poprzednikiem prawnym pozwanego (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w (...) Bankiem Spółką Akcyjną z siedzibą w W., są nieważne; zasądził od pozwanej do majątku wspólnego powodów kwotę 239 962,48 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 23 czerwca 2020 roku do dnia zapłaty; zasądził od pozwanej na rzecz powodów łącznie kwotę 11 834 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sąd Okręgowy poczynił następujące ustalenia faktyczne:

Powodowie zwrócili się do (...) Bank S.A. (obecnie (...) S.A. w W.) z wnioskiem o zawarcie umowy kredytowej w celu zgromadzenia środków potrzebnych na zakup mieszkania. Pracownik pozwanego banku zaproponował im kredyt waloryzowany do waluty szwajcarskiej. Powodowie nie mogli ingerować w treść umowy, jak również w treść jakichkolwiek oświadczeń związanych z podpisywaną umową. Nie istniała możliwość negocjacji jej warunków. Z projektem umowy powodowie zapoznali się dopiero przed jej podpisaniem w banku, gdzie otrzymali gotowe do podpisania dokumenty. Nie wytłumaczono powodom pojęć związanych z treścią postanowień przedmiotowej umowy, w tym pojęcia tabeli kursowej, pojęcia spreadu, nie poruszano kwestii mechanizmu indeksacji, rzeczywistego ryzyka walutowego, jak również kwestii związanych z sposobem ustalania oprocentowania, sposobu ustalania kursów walutowych w tabeli banku i czynników, które mają na to wpływać. Poinformowano ich, że taki rodzaj kredytu jest bardzo popularny i że jest on korzystny z uwagi na niskie oprocentowanie. Zapewniano, że waluta CHF jest stabilna, że kurs nie powinien zmieniać się znacząco. Nie przedstawiono im żadnych symulacji dotyczących relacji kursu franka szwajcarskiego do złotówki oraz jego związku z wysokością rat i kapitału, które będą miały być przez powodów spłacane. Umowa o kredyt nie była dla powodów w pełni zrozumiała, z uwagi na znajdujące się w niej sformułowania i nazewnictwo.

W dniu 8 grudnia 2006 roku została zawarta pomiędzy stronami umowa o nr (...) o kredyt hipoteczny (...) waloryzowanej kursem CHF. W § 1 umowy strony określiły kwotę kredytu na 145000,00 złotych (ust. 2). Kredyt miał być przeznaczony na zakup spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego nr (...), położonego w K. przy ul. (...) w K., refinansowanie nakładów poniesionych na ten cel oraz na pokrycie kosztów praw remontowych w przedmiotowym lokalu (ust. 1). Strony ustaliły, że okres kredytowania będzie wynosił 228 miesięcy (od dnia 8 grudnia 2006 roku do 15 grudnia 2020 roku) (ust. 4). W ust 3 wskazano, że kredyt będzie waloryzowany do waluty szwajcarskiej (CHF), zaś w ust. 3A, że „kwota kredytu wyrażona w walucie waloryzacji na koniec dnia 5 grudnia 2006 roku według kursu kupna waluty z tabeli kursowej (...) Banku SA wynosi 61815,23 CHF. Kwota niniejsza ma charakter informacyjny i nie stanowi zobowiązania Banku. Wartość kredytu wyrażona w walucie obcej w dniu uruchomienia kredytu, może być różna od podanej w niniejszym punkcie.” Określono wariant spłaty kredytu: równe raty kapitałowo-odsetkowe (ust. 5), termin spłaty kredytu: 15 każdego miesiąca (ust. 6). W § 7 ust. 1 umowy ustalono, że MultiBank udziela Kredytobiorcy na jego wniosek kredytu hipotecznego przeznaczonego na cel określony w § 1 ust. 1 zwanego dalej kredytem, w kwocie określonej w § 1 ust. 2, waloryzowanego kursem kupna waluty CHF wg tabeli kursowej (...) Banku S.A. Kwota kredytu wyrażona w CHF walucie jest określona na podstawie kursu kupna waluty CHF wg tabeli kursowej (...) Banku S.A. z dnia i godziny uruchomienia kredytu/transzy. W ust. 2 podano, iż kredyt jest udzielany na okres ustalony w § 1 ust. 4. W § 11 umowy ujęto, że kredytobiorca zobowiązuje się do spłaty kapitału wraz z odsetkami miesięcznie w ratach kapitałowo-odsetkowych określonych w § 1 ust. 5, w terminach i kwotach zawartych w Harmonogramie spłat (zwanym dalej: „Harmonogramem spłat”) (ust.1). Harmonogram spłat Kredytu stanowi załącznik nr 1 i integralną część Umowy i jest doręczany Kredytobiorcy listem poleconym w terminie 14 dni od daty uruchomienia Kredytu. Harmonogram spłat jest sporządzany w CHF (ust. 2), raty kapitałowo-odsetkowe płatne są w dniu określonym w § 1 ust. 6, z tym, że pierwsza rata kapitałowo-odsetkowa płatna jest, po co najmniej 28 dniach od daty uruchomienia Kredytu, nie później jednak niż po 61 dniach od daty uruchomienia Kredytu (ust.

3), raty kapitałowo-odsetkowe spłacane są w złotych po uprzednim ich przeliczeniu wg kursu sprzedaży CHF z tabeli kursowej (...) Banku S.A. obowiązującego na dzień spłaty z godziny 14:50 (ust. 4), jeżeli termin spłaty raty Kredytu przypada na dzień uznany ustawowo za wolny od pracy lub sobotę, upływa on w najbliższym, następującym po nim dniu roboczym (ust.5), MultiBank pobiera odsetki za okres od dnia powstania zadłużenia do dnia poprzedzającego spłatę Kredytu, w przypadku wcześniejszej spłaty MultiBank pobiera odsetki za okres wykorzystania Kredytu do dnia poprzedzającego wcześniejszą spłatę Kredytu (ust. 6), odsetki naliczane są w okresach miesięcznych licząc od dnia uruchomienia kredytu, przyjmując, iż rok liczy 365 dni (ust. 7). Zgodnie z § 26 umowy powodowie oświadczyli że zapoznali się z treścią Regulaminu: „Integralną część Umowy stanowi „Regulamin udzielania kredytu hipotecznego dla osób fizycznych - (...). Kredytobiorca oświadcza, że zapoznał się z niniejszym dokumentem i uznaje jego wiążący charakter.” (ust.1). W § 30 umowy powodowie złożyli następujące oświadczenia: „Kredytobiorca oświadcza, że został dokładnie zapoznany z warunkami udzielania kredytu złotowego waloryzowanego kursem waluty obcej, w tym w zakresie zasad dotyczących spłaty kredytu i w pełni je akceptuje. Kredytobiorca jest świadomy, że z kredytem waloryzowanym związane jest ryzyko kursowe, a jego konsekwencje wynikające z niekorzystnych wahań kursu złotego wobec walut obcych mogą mieć wpływ na wzrost kosztów obsługi Kredytu.” (ust. 1). W dniu 25 kwietnia 2007 roku strony zawarły aneks nr (...) do ww. umowy, zgodnie z którym powodowie zobowiązali się do rozliczenia środków przeznaczonych na prace remontowe w przedmiotowym lokalu. Kredyt z ww. umowy został wypłacony powodom w jednej transzy, w planowanym dniu przypadającym na 18 grudnia 2006 roku. Powodowie do stycznia 2020 roku zapłacili bankowi 173.788,02 zł (51689,31 CHF) z tytułu spłaty kredytu.

W dniu 18 czerwca 2007 roku została zawarta pomiędzy stronami umowa o nr (...) o kredyt hipoteczny (...) waloryzowanej kursem CHF. W § 1 umowy strony określiły kwotę kredytu na 105000,00 złotych (ust. 2). Kredyt miał być przeznaczony na zakup spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego nr (...) położonego w K. przy ul. (...) w K., refinansowanie nakładów poniesionych na ten cel oraz na pokrycie kosztów praw remontowych w przedmiotowym lokalu. (ust. 1). Strony ustaliły, że okres kredytowania będzie wynosił 216 miesięcy (od dnia 18 czerwca 2007 roku do dnia 15 czerwca 2025) (ust. 4). W ust 3 wskazano, że kredyt będzie waloryzowany do waluty szwajcarskiej (CHF), zaś w ust. 3A, że „kwota kredytu wyrażona w walucie waloryzacji na koniec dnia 8 czerwca 2007 roku według kursu kupna waluty z tabeli kursowej (...) Banku SA wynosi 462020,58 CHF. Kwota niniejsza ma charakter informacyjny i nie stanowi zobowiązania Banku. Wartość kredytu wyrażona w walucie obcej w dniu uruchomienia kredytu, może być różna od podanej w niniejszym punkcie.” Określono wariant spłaty kredytu: równe raty kapitałowo-odsetkowe (ust. 5), termin spłaty kredytu: 15 każdego miesiąca (ust. 6). W § 10 umowy ujęto, że kredytobiorca zobowiązuje się do spłaty kapitału wraz z odsetkami miesięcznie w ratach kapitałowo-odsetkowych określonych w § 1 ust. 5, w terminach i kwotach zawartych w Harmonogramie spłat (zwanym dalej: „Harmonogramem spłat”) (ust.1). Harmonogram spłat Kredytu stanowi załącznik nr 1 i integralną część Umowy i jest doręczany Kredytobiorcy listem poleconym w terminie 14 dni od daty uruchomienia Kredytu. Harmonogram spłat jest sporządzany w CHF (ust. 2), raty kapitałowo-odsetkowe płatne są w dniu określonym w § 1 ust. 6, z tym, że pierwsza rata kapitałowo-odsetkowa płatna jest, po co najmniej 28 dniach od daty uruchomienia Kredytu, nie później jednak niż po 61 dniach od daty uruchomienia Kredytu (ust. 3), raty kapitałowo-odsetkowe spłacane są w złotych po uprzednim ich przeliczeniu wg kursu sprzedaży CHF z tabeli kursowej (...) Banku S.A. obowiązującego na dzień spłaty z godziny 14:50 (ust. 4), jeżeli termin spłaty raty Kredytu przypada na dzień uznany ustawowo za wolny od pracy lub sobotę, upływa on w najbliższym, następującym po nim dniu roboczym (ust.5), MultiBank pobiera odsetki za okres od dnia powstania zadłużenia do dnia poprzedzającego spłatę Kredytu, w przypadku wcześniejszej spłaty MultiBank pobiera odsetki za okres wykorzystania Kredytu do dnia poprzedzającego wcześniejszą spłatę Kredytu (ust. 6), odsetki naliczane są w okresach miesięcznych licząc od dnia uruchomienia kredytu, przyjmując, iż rok liczy 365 dni (ust. 7). Zgodnie z § 26 umowy powodowie oświadczyli że zapoznali się z treścią Regulaminu: „Integralną część Umowy stanowi „Regulamin udzielania kredytu hipotecznego dla osób fizycznych - (...). Kredytobiorca oświadcza, że zapoznał się z niniejszym dokumentem i uznaje jego wiążący charakter.” (ust.1). W § 29 umowy powodowie złożyli następujące oświadczenia: „Kredytobiorca oświadcza, że został dokładnie zapoznany z kryteriami zmiany stóp procentowych kredytów obowiązującymi w MultiBanku oraz zasadami oprocentowania kredytu i w pełni je akceptuje (ust. 1). Ponadto kredytobiorca oświadcza, że został dokładnie zapoznany z warunkami udzielenia kredytu złotowego waloryzowanego kursem kupna waluty obcej, w tym w zakresie zasad dotyczących spłaty kredytu i w pełni je akceptuje.

Kredytobiorca jest świadomy, że z kredytem waloryzowanym związane jest ryzyko kursowe, a jego konsekwencje wynikające z niekorzystnych wahań kursu złotego wobec walut obcych mogą mieć wpływ na wzrost kosztów obsługi kredytu (ust. 2). Kredyt z ww. umowy został powodom wypłacony w jednej transzy w dniu 20 czerwca 2007 roku. Powodowie do maja 2019 roku zapłacili bankowi 122003,29 zł (36125,09 CHF) z tytułu spłaty kredytu.

Zgodnie z §23 ust. 2 regulaminu udzielania kredytów hipotecznych i pożyczek hipotecznych dla osób fizycznych w ramach M., wysokość każdej raty odsetkowej lub kapitałowo – odsetkowej kredytu waloryzowanego kursem przyjętej waluty określona jest w tej walucie, natomiast jej spłata dokonywana jest w złotych po uprzednim jej przeliczeniu wg kursu sprzedaży danej waluty, określonym w tabeli kursowej (...) Banku S.A. na dzień spłaty. Z kolei zgodnie z ust. 3 wysokość rat odsetkowych i kapitałowo odsetkowych kredytu waloryzowanego wyrażona w złotych, ulega comiesięcznej modyfikacji w zależności od kursu sprzedaży waluty, według tabeli kursowej (...) Banku S.A. na dzień spłaty.

Pismami z dnia 3 czerwca 2020 roku powodowie wezwali pozwanego do zapłaty kwoty 176688,02 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia upływu określonego terminu z tytułu nieważności umowy z dnia 8 grudnia 2006 roku, ponadto kwoty 60680,59 zł z tytułu abuzywności klauzul indeksacyjnych przewidzianych ww. umową. Ponadto, pismami datowanymi na ten sam dzień, powodowie wezwali pozwanego do zapłaty kwoty 12203,29 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia upływu określonego terminu z tytułu nieważności umowy z dnia 18 czerwca 2007 roku, oraz kwoty 44223,69 zł z tytułu abuzywności klauzul indeksacyjnych przewidzianych ww. umową. Na spełnienie powyższych świadczeń powodowie określili pozwanemu 7-dniowy termin od dnia odebrania wezwań. Pozwany odebrał powyższe pisma w dniu 12 czerwca 2020 roku.

Powyższych ustaleń Sąd Okręgowy dokonał w oparciu o dowody z dokumentów, których prawdziwości żadna ze stron nie kwestionowała. Pominięciu podlegał, jako mający wykazać fakty nieistotne dla rozstrzygnięcia sprawy, wnioskowany przez strony dowód z opinii biegłych, a także wskazane w pkt. 3a.II-VII, 3b.

W ocenie Sądu Okręgowego powództwo było uzasadnione w całości.

W ocenie Sądu Okręgowego zawarte w spornej umowie postanowienia, składające się na klauzulę indeksacyjną, dotyczą głównych świadczeń stron, a z uwagi na to, że nie zostały one sformułowane w sposób jednoznaczny, podlegają kontroli z punktu widzenia ich abuzywności w oparciu o art. 385¹ k.c. Sąd I instancji wskazał, że zgodnie z treścią spornych umów wypłata kredytu jak i jego spłata miała następować w złotych. Wysokość kwoty udzielonego kredytu w złotych została określona wprost w §1 ust. 2 spornych umów. Nie wskazano jednak w umowie jej równowartości w CHF, na podstawie której ustalana była wysokość zobowiązania powódki. Zgodnie z § 1 ust. 3A została ona określona jedynie informacyjnie według kursu kupna waluty z tabeli kursowej w danym dniu i nie stanowiła zobowiązania banku. Zaznaczono w umowie, że wartość kredytu w walucie obcej w dniu uruchomienia kredytu może być różna od podanej w tym punkcie. Wysokość rat spłaty kredytu miała być natomiast określana w harmonogramie spłat sporządzonym w CHF, w oparciu o gotówkowy kurs sprzedaży CHF z tabeli kursowej (...) Banku S.A. obowiązującego na dzień spłaty raty (§11 ust. 4). Zdaniem Sądu Okręgowego wskazane postanowienia spornej umowy nie stanowią jednoznacznego, możliwego do zweryfikowania przez kredytobiorcę sposobu określenia zasad ustalania wysokości jego głównego świadczenia, tj. zobowiązania wobec banku z tytułu udzielonego kredytu. Umowa zawiera odesłanie do tabeli kursów walut obcych pozwanego banku, nie wskazując w żaden sposób warunków ich ustalania i pozostawiając to do wyłącznej dyspozycji banku. Ponadto zastosowanie w umowie kursu kupna CHF dla ustalenia równowartości kwoty udzielonego kredytu oraz kursu sprzedaży CHF dla określenia salda zobowiązań kredytobiorcy i wysokości rat spłaty kredytu skutkowało dodatkowym zyskiem banku i nieuzasadnionym wzrostem zobowiązań kredytobiorcy. Nawet gdyby kurs franka szwajcarskiego nie uległ zmianie w trakcie wykonywania umowy, obowiązkiem kredytobiorcy była zapłata z tytułu kapitału kredytu kwoty wyższej niż uzyskana oraz odsetek od różnicy tych kwot. Dalej Sąd I instancji uznał, że powyższe postanowienia spornej umowy stoją zatem w sprzeczności z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając interesy kredytobiorców będących konsumentami, ponieważ umożliwiają bankowi dowolne ustalanie kursów kupna i sprzedaży waluty na potrzeby rozliczeń kredytowych, a także wiążą się z nieuzasadnionym zwiększeniem zobowiązania powodów oraz zysku banku.

Nie były one przy tym indywidualnie uzgodnione z powodami, lecz pochodziły z przygotowanego przez bank wzorca umowy, a kredytobiorcy nie mieli żadnego wpływu na sposób ustalania przez bank kursów franka szwajcarskiego. Postanowienia §1 ust. 3A, §7 ust. 1 oraz §11 ust. 4 umowy z dnia 8 grudnia 2006 roku nr (...) oraz umowy §1 ust. 3A oraz §10 ust. 4 z dnia 18 czerwca 2007 roku nr (...), jak również §23 ust.2 i ust. 3 Regulaminu udzielania kredytów i pożyczek hipotecznych dla osób fizycznych w ramach M. należy wobec powyższego uznać za klauzule abuzywne, niewiążące kredytobiorców będących konsumentami. Dla oceny abuzywności zawartych w umowie klauzul indeksacyjnych nie ma przy tym znaczenia późniejsze wykonywanie umowy, w tym zawarcie po wejściu w życie ustawy antyspreadowej aneksu określającego maksymalną wielkość spreadu walutowego oraz umożliwiającego spłatę kredytu bezpośrednio we franku szwajcarskim. Oceny tej dokonuje się bowiem, zgodnie z art. 385² k.c., według stanu z chwili zawarcia umowy, a nie w oparciu o stan istniejący w późniejszym okresie jej wykonywania.

W dalszej kolejności Sąd Okręgowy wyjaśnił, że skutkiem wyeliminowania z umowy klauzul waloryzacyjnych ze względu na ich abuzywność jest zmiana głównego przedmiotu umowy. Kwestionowane postanowienia dotyczą głównych zobowiązań powodów w zakresie wysokości rat oraz pozostałej do spłacenia części kapitału kredytu. Ponadto wykonywanie umowy bez zachowania mechanizmu waloryzacji kursem franka szwajcarskiego wiązałoby się z zasadniczą zmianą jej charakteru prawnego, stanowiącego gospodarczą i prawną przyczynę jej zawarcia przez obie strony. W ocenie Sądu I instancji nie jest możliwe zastąpienie kursu waluty określonego w niedozwolonych postanowieniach umownych innym kursem, w tym średnim kursem ogłaszającym przez NBP, nawet gdyby obie strony wyraziły na to zgodę. Nie jest także możliwe wprowadzenie do umowy postanowienia o przeliczeniu zobowiązania powodów na złote według kursu średniego CHF opublikowanego przez NBP w dniu uruchomienia kredytu na podstawie przepisu dyspozytywnego – art. 358 § 2 k.c. Z tych względów sporną umowę należy uznać w całości za nieważną. Stwierdzenie nieważności spornej umowy kredytu ex tunc czyni nienależnym świadczenie spełnione przez powodów w jej wykonaniu, a zgłoszone przez powodów żądanie zapłaty Sąd Okręgowy uznał za usprawiedliwione na podstawie z art. 410 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 405 k.c.

Sąd Okręgowy uznał za nieuzasadniony zarzut przedawnienia roszczenia. O należnych powodom odsetkach za opóźnienie Sąd I instancji orzekł na podstawie art. 481 § 1 i 2 w związku z art. 455 k.c. Zobowiązanie do zwrotu nienależnego świadczenia ma charakter bezterminowy, co oznacza że świadczenie powinno zostać spełnione niezwłocznie po wezwaniu dłużnika do wykonania (art. 455 k.c.). Pismem z dnia 3 czerwca 2020 roku powodowie wezwali pozwanego do zapłaty, powołując się na abuzywność zawartych w umowie kredytu postanowień dotyczących indeksacji kursem CHF i nieważność umów, Sąd uznał zatem, że pozwany pozostawał w opóźnieniu ze spełnieniem świadczenia od dnia następnego po upływie określonego przez powodów terminu 7 dni na spełnienie roszczenia. Zatem jeżeli pozwany odebrał wezwania w dniu 12 czerwca 2020 roku, tym bardziej zasadne było zasądzenie odsetek zgodnie z żądaniem pozwu, a więc od dnia wniesienia pozwu, a zatem od 23 czerwca 2020 roku.

O kosztach procesu Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 98 § 1, 1¹ i 3 k.p.c.

Apelację od wyroku wniósł pozwany, zaskarżając wyrok w całości i zarzucając:

I. naruszenie prawa procesowego, które mogło mieć wpływ na wynik sprawy, tj.:

1. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez zaniechanie wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego oraz dokonanie sprzecznej z zasadami logiki i doświadczenia życiowego, dowolnej a nie swobodnej oceny dowodów, pozbawionej wszechstronnego i obiektywnego rozważenia całości materiału dowodowego i wyciągnięcie na tej wadliwej podstawie bezpodstawnych wniosków leżących u podstaw wyroku, w szczególności poprzez:

- bezpodstawne przyjęcie, że sporne postanowienia umowne, tj. zarówno w zakresie umowy nr (...) o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych (...) z dnia 8 grudnia 2006r. (umowa nr (...)), jak i umowy nr (...) o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych (...) waloryzowany kursem CHF z dnia 18 czerwca 2007r. (umowa nr (...)) nie były indywidualnie negocjowane z powodem, pomimo że ustalenia te są prima facie niezgodne z treścią dokumentów przedłożonych przez stron, w więc poprzez pominięcie chociażby takich faktów jak te, że: (i) powód

we wniosku kredytowym zaznaczył walutę CHF, a także zaproponował 15 dzień każdego miesiąca jako dzień przeliczenia wysokości raty z CHF na PLN, a ta propozycja została uwzględniona w § 1 ust. 6 obu umów, (ii) strony indywidualnie uzgodniły treść harmonogramów spłat, stanowiących załączniki do umów, w których wskazana była wysokość kwoty kredytu wyrażona w walucie CHF – rzeczywisty wpływ powoda wyrażał się w szczególności w wyborze dnia uruchomienia kredytu, ((...)) „ Nie przypominam sobie czy były wytyczne banku zabraniające negocjacji dowolnych parametrów umowy” (zeznania świadka H. P. (1));

- bezpodstawne przyjęcie, że nie wytłumaczono powodom pojęć związanych z treścią postanowień przedmiotowej umowy, w tym pojęcia tabeli kursowej, pojęcia spreadu, nie poruszono kwestii mechanizmu indeksacji, rzeczywistego ryzyka walutowego, jak również kwestii związanych ze sposobem ustania oprocentowania (...), podczas gdy ustalenia te stoją w sprzeczności z treścią uznanych za wiarygodne dokumentów, w szczególności w postaci oświadczenia dla kredytów i pożyczek hipotecznych (kredyt walutowy) oraz umów, a także pisemnych zeznań świadka H. P. (1), z których niezbiecie wynikają okoliczności przeciwne, a mianowicie, że: (i) powód został w należyty sposób poinformowany, że niekorzystna zmiana kursu waluty oraz niekorzystna zmiana stopy procentowej spowoduje wzrost comiesięcznych rat spłaty kredytu oraz wzrost całego zadłużenia, które to informacje zostały mu przedstawione w postaci symulacji wysokości rat kredytu, a ponadto (ii) jak pracownicy banku mieli obowiązek informowania klienta o ryzyku kursowym – powołując się na fragmenty zeznań świadka H. P.;
- bezpodstawne przyjęcie, że w umowach oraz regulaminach do umów brak było wskazania sposobu ustalania kursów walutowych publikowanych przez bank w tabelach kursowych oraz czynnikach wpływających na publikowany kurs waluty, w sytuacji gdy ustalenia te są prima facie niezgodne z treścią dokumentów przedłożonych przez strony, a więc poprzez pominięcie chociażby takich faktów jak te, że: (i) ostatecznie w treści Regulaminów sprecyzowano owe czynniki mające wpływ na wyznaczanie kursów walut obcych, co stanowiło usankcjonowanie dotychczasowej praktyki banku w tym zakresie, (ii) klienci i pracownicy banku nie mieli wpływu na wysokość kursów poszczególnych walut w tablicach kursowych, które były ustalane w oparciu o bieżące dane rynkowe oraz obowiązujące w banku spready, o których wysokości decydował zarząd banku;
- bezpodstawne przyjęcie, iż powodowi nie przedstawiono żadnych symulacji dotyczących relacji kursu franka szwajcarskiego do złotówki oraz jego związku z wysokością rat i kapitału, które będą miały być przez powodów spłacane, w sytuacji gdy ustalenia te stoją w sprzeczności z uznaniem za wiarygodny dowodem w postaci z oświadczenia dla kredytów i pożyczek, z którego treści wynika w sposób jednoznaczny, iż na etapie przed zawarciem umowy (...) powodowi przedstawiono symulacje potencjalnego wzrostu wysokości kursu franka szwajcarskiego oraz jego wpływu na wysokość raty kapitałowo – odsetkowej;
- bezpodstawne przyjęcie, że stosownie przez bank tzw. spreadu walutowego dla przeliczania salda zadłużenia kredytobiorcy oraz poszczególnych rat kapitałowo – odsetkowych stanowiło o zastrzeżeniu dodatkowego wynagrodzenia banku, co w konsekwencji miałyby stanowić o naruszeniu przez bank dobrych obyczajów oraz rażącego naruszenia interesów konsumenta w procesie zawierania spornych umów, do których to błędnych ustaleń Sąd doszedł wskutek pominięcia dowodów z dokumentów powołanych przez pozwanego w punkcie 3a (ii) – (vii) oraz 3b, z których treści niezbiecie wynika, że stosowanie spreadu w przypadku przeliczeń związanych z kredytem waloryzowanym kursem waluty obcej jest czynnością uzasadnioną ekonomicznie oraz że bank z tego tytułu nie pobierał dodatkowego wynagrodzenia, a co za tym idzie stosowanie spreadu walutowego nie może stanowić podstawy do uznania poszczególnych postanowień umów jako abuzywnych;
- bezpodstawne przyjęcie, że umowa rażąco narusza dobre obyczaje oraz w sposób rażąco narusza interesy powoda ze względu na rzekomą dowolność i arbitralność banku przy ustalaniu kursów CHF w tabeli kursowej, podczas gdy: (i) powód w toku przesłuchania jednoznacznie łączył naruszenie swoich interesów z nagłym wzrostem kursu CHF, a nie konstrukcją tabel kursowych stosowanych przez pozwanego, odnośnie treści i sposobu ustalania których w ogóle nie był zainteresowany, (ii) klienci i pracownicy banku nie mieli wpływu na wysokość kursów

poszczególnych walut w tablicach kursowych, które były ustalane w oparciu o bieżące dane rynkowe oraz obowiązujące w banku spready, o których wysokości decydował zarząd banku;

- bezkrytyczne przyznanie przymiotu wiarygodności zeznaniom powoda, w szczególności w zakresie braku należytego zaprezentowania warunków udzielanych kredytów, w tym w szczególności działania mechanizmu kredytu waloryzowanego kursem CHF oraz związanych z nim ryzyk, pomimo tego, że kredytobiorca był zainteresowany pozytywnym dla siebie rozstrzygnięciem sprawy, a twierdzenia powoda są niezgodne ze zgromadzonym w sprawie materiałem dowodowym, w szczególności w postaci: (i) oświadczenia dla kredytów i pożyczek hipotecznych oraz umów, zgodnie z treścią których powód został w należyty sposób poinformowany, że niekorzystna zmiana kursu waluty oraz niekorzystna zmiana stopy procentowej spowoduje wzrost comiesięcznych rat spłaty kredytu oraz wzrost całego zadłużenia, które to informacje zostały mu przedstawione w postaci symulacji wysokości rat kredytu, a ponadto (ii) jak pracownicy banku mieli obowiązek informowania klienta o ryzyku kursowym – powołując się na fragmenty zeznań świadka H. P.;
- bezkrytyczne przyznanie wiarygodności zeznaniom powoda w zakresie braku poinformowania kredytobiorcy przez bank o ryzyku kursowym związanym z waloryzacją kredytu kursem CHF oraz tego jaki wpływ na wysokość poszczególnych rat kapitałowo – odsetkowych ma zmiana wysokości kursu CHF, w sytuacji gdy ustalenia te są sprzeczne z zasadami doświadczenia życiowego oraz logiki, bowiem kredytobiorca zdecydował się na zaciągnięcie dwóch kredytów waloryzowanych kursem CHF, przy czym odstęp czasowy pomiędzy umowami to około pół roku, w związku z czym należy dojść do wniosku, że nie tylko rozumiał mechanizm waloryzacji kredytu kursem CHF oraz związane z nim ryzyko kursowe, lecz także dostrzegał korzyści ekonomiczne związane z tym kredytem, a ponadto sprzecznym z zasadami logiki jest przyjęcie, iż powód nie znał podstawowych warunków kredytu, pomimo zaciągnięcia dwóch długoterminowych zobowiązań waloryzowanych kursem CHF;
- pominięcie istotnej i niekwestionowanej okoliczności, że powód nie zapoznał się z treścią spornej umowy przed jej podpisaniem, a w konsekwencji – z uwagi na nienależyte dbanie o własne interesy – nie sposób przyznać mu ochrony prawnej, a jego działanie kwalifikować należy jako nadużycie prawa;

2. **art. 327¹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.** poprzez brak wskazania w treści uzasadnienia wyroku podstawy faktycznej oraz brak wyjaśnienia podstawy prawnej rozstrzygnięcia w przedmiocie ustalenia nieważności umów, a sytuacji gdy w kontekście treści art. 189 k.p.c. Sąd był zobowiązany do wskazania okoliczności przesądzających o istnieniu interesu prawnego powoda w uzyskaniu orzeczenia ustalającego nieważność umów, a który to brak uniemożliwia analizę procesu myślowego Sądu w zakresie uwzględnienia roszczenia o ustalenie nieważności umów, a tym samym uniemożliwia kontrolę instancyjną rozstrzygnięcia w zakresie roszczenia głównego

3. **art. 327¹ § 1 pkt 1 k.p.c.** poprzez brak odniesienia się na kanwie uzasadnienia wyroku do posiadania (lub braku posiadania) przez powoda statusu konsumenta przy badaniu przesłanek abuzywności postanowień umów, w sytuacji gdy pozwana postawiła zarzut braku możliwości skorzystania przez powoda z ochrony przysługującej konsumentom, a to ze względu na gospodarczy charakter celu zaciągniętych kredytów, a które to okoliczności mają istotne znaczenie w kontekście ustalenia niedozwolonego charakteru postanowień umownych w szczególności wobec treści art. 385¹ § 1 k.c.;

4. **art. 327¹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.** poprzez brak odniesienia się w uzasadnieniu wyroku do szeregu dowodów, okoliczności i argumentów – w szczególności wymienionych powyżej – bez podania jakichkolwiek przyczyn takiego stanu rzeczy, co ma kluczowe znaczenie dla oceny prawidłowości wyroku, jeśli weźmie się pod uwagę, że wspomniane dowody, okoliczności i argumenty dotyczyły kwestii istotnych z punktu widzenia przedmiotu sprawy;

5. art. 235² § 1 pkt 2 k.p.c. w zw. z art. 278 § 1 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. poprzez pominięcie wniosku pozwanego o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego sądowego na fakty wskazane w odpowiedzi na pozew jako nieistotnego dla rozstrzygnięcia sprawy, podczas gdy przeprowadzenie tego dowodu miało służyć wykazaniu faktów istotnych

dla wyniku niniejszej sprawy, zwłaszcza że wyliczenie hipotetycznej nadpłaty przy zastosowaniu kursów średnich publikowanych przez NBP jawi się jako uzasadnione z uwagi na czynione wywody w dalszej części apelacji;

6. art. 235⁽²⁾ § 1 pkt 2 k.p.c. w zw. z art. 245 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. poprzez pominięcie wniosku pozwanego o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodów z dokumentów powołanych w punktach 3a (ii) – (vii) oraz 3b odpowiedzi na pozew, w sytuacji gdy dowody te zostały powołane celem wykazania faktów mających istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, albowiem w sposób szczegółowy odnosiły się do sposobu wykonywania umów przez bank, stricte zaś do braku możliwości arbitralnego oraz jednostronnego kształtowania kursu waluty przez bank dla potrzeb przeliczania salda zadłużenia kredytobiorcy oraz poszczególnych rat kapitałowo – odsetkowych, czynników wpływających na wysokość kursu CHF publikowanego przez bank w tabelach kursowych, ekonomicznego uzasadnienia w zakresie stosowania spreadu walutowego przez bank, historycznych wahań kursów CHF – które to okoliczności są relewantne w kontekście ustalenia abuzywności poszczególnych postanowień umów, albowiem okoliczność rażącego naruszenia interesów konsumenta powinna być oceniana także w kontekście sposobu wykonywania umowy przez strony;

7. art. 316 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie i w konsekwencji nie wzięcie pod rozwagę przy orzekaniu o abuzywności, treści art. 358 § 2 k.c. w brzmieniu z dnia orzekania, podczas gdy przy rozstrzygnięciu o możliwości zapelnienia ewentualnej luki powstałej po stwierdzeniu rzekomej abuzywności, można zastosować art. 358 § 2 k.c. w brzmieniu aktualnym na dzień orzekania w przedmiocie rzekomej abuzywności do wszystkich rat;

8. art. 321 § 1 k.p.c. poprzez zasądzenie odsetek ustawowych za opóźnienie od dochodzonej przez powoda kwoty, w sytuacji gdy powód zastępowany przez profesjonalnego pełnomocnika w petitum pozwu zażądał zasądzenia na jego rzecz odsetek ustawowych od dochodzonej kwoty (a więc na podstawie art. 359 k.c.), co skutkowało wydaniem przez Sąd rozstrzygnięcia ponad żądanie pozwu;

II. naruszenie przepisów prawa materialnego tj.:

1. art. 189 k.p.c. poprzez jego błędne zastosowanie oraz ustalenie nieważności obu umów, w sytuacji gdy: powód nie wykazał interesu prawnego w żądaniu ustalenia nieważności umów, przynajmniej zaś okoliczności świadczących o wykazaniu interesu prawnego przez powoda nie można wyczytać z treści uzasadnienia wyroku, jak również zarówno na gruncie umowy (...) jak i umowy (...) powód miał możliwość wystąpienia z żądaniem dalej idącym, tj. żądaniem o zapłatę, w zakresie którego Sąd dokonuje ustaleń co do nieważności umowy przesłankowo;

2. art. 22¹ k.c. poprzez jego nieprawidłowe zastosowanie i w konsekwencji nieuprawnione przyjęcie, że powód zawarł umowy jako konsument, podczas gdy środki z kredytów zostały przeznaczone przez powoda na nabycie spółdzielczego prawa własności do dwóch nieruchomości, co w powiązaniu z faktem, że w chwili zawarcia umowy (...) potrzeby mieszkaniowe powoda były zaspokojone prowadzi do konstatacji, iż do nabycia rzeczonych spółdzielczych własnościowych praw do lokali doszło w celach zarobkowych, powód zaś w toku postępowania nie zdołał wykazać okoliczności przeciwnych;

3. art. 385¹ § 1 k.c. w zw. z art. 385² k.c. w zw. z art. 4 ust. 2 Dyrektywy 93/13 oraz w zw. z art. 56 k.c. i 65 ust. 1 i 2 k.c. poprzez ich niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie, że postanowienia umowy zawierające odniesienie do tabeli kursowej banku stanowią niedozwolone postanowienia umowne w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. , podczas gdy w niniejszej sprawie nie ma podstaw do uznania, że kwestionowane postanowienia były sprzeczne z dobrymi obyczajami lub że rażąco naruszyły interesy powoda, a Sąd dokonał takiego ustalenia wyłącznie w oparciu o to, że w ocenie Sądu od momentu zawarcia umowy istniało ryzyko, że bank będzie nadużywał prawa do ustalania kursu w tabeli kursowej i będzie ustalał ten kurs całkowicie w oderwaniu od realiów rynkowych, przy czym Sąd pominął wnioski dowodowe jednoznacznie świadczące o tym, że bank nie miał możliwości arbitralnego oraz jednostronnego kształtowania kursu CHF dla potrzeb przeliczania salda zadłużenia oraz poszczególnych rat kapitałowo – odsetkowych;

4. art. 385¹ § 2 k.c. poprzez jego błędne zastosowanie i przyjęcie, że wskutek stwierdzenia rzekomej abuzywności spornych postanowień umowy, cała umowa jest bezwzględnie nieważna, podczas gdy powołany przepis stanowi, że jeżeli abuzywne postanowienie umowy nie wiąże konsumenta strony są związane umową w pozostałym zakresie;
5. art. 385¹ § 1 i 3 k.c. poprzez ich błędną wykładnię i konsekwencji bezpodstawne przyjęcie, że sporne klauzule nie były negocjowane, podczas gdy powód miał rzeczywisty wpływ – w rozumieniu art. 385¹ § 3 k.c. – na te postanowienia, a jednocześnie nie wykazał w żaden sposób, że sporne postanowienia nie były z nimi uzgadniane, w sytuacji gdy ciężar dowodu w tym zakresie, z racji przedłożenia przez pozwaną szeregu dowodów na okoliczność przeciwną, spoczywał na kredytobiorcy;
6. art. 385¹ § 1 zd. drugie k.c. poprzez jego nieprawidłowe zastosowanie i uznanie, że kwestionowane postanowienia umowy w zakresie przeliczeń walutowych sformułowane zostały w sposób niejednoznaczny, podczas gdy w niniejszej sprawie mechanizm waloryzacji został wytłumaczony prostym i zrozumiałym językiem, co skutkuje brakiem możliwości przeprowadzenia jego indywidualnej kontroli pod kątem ewentualnej abuzywności;
7. art. 385² k.c. poprzez błędne przyjęcie, że oceny abuzywności postanowień umowy dokonuje się na chwilę zawarcia umowy, podczas gdy wykładnia językowa przepisu prowadzi do wniosku, iż na chwilę zawarcia umowy dokonuje się oceny postanowień umowy jedynie pod względem ich zgodności z dobrymi obyczajami, co skłania do konstatacji, że kwestia sposobu wykonywania umowy przez przedsiębiorcę jest relewantna w kwestii ustalenia rażącego naruszenia interesu konsumenta;
8. 385⁽¹⁾ § 2 k.c. oraz art. 358 § 2 k.c., art. 65 § 1 i 2 k.c., art. 354 k.c. i art. 353⁽¹⁾ k.c. poprzez ich błędne zastosowanie i przyjęcie, że na skutek `bezskuteczności postanowień zawierających odniesienie do tabeli kursowej banku, z umowy wyeliminowany zostaje mechanizm waloryzacji kursem waluty obcej, podczas gdy z materiału dowodowego jednoznacznie wynika, że zgodnym celem i zamiarem stron było zawarcie umowy kredytu waloryzowanego kursem CHF, co oznacza, że pominięcie waloryzacji przy rozstrzygnięciu niniejszej sprawy jest sprzeczne z treścią umowy oaz wolą stron;
9. art. 56 k.c. w zw. z art. 4 i art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2011r. o zmianie ustawy – Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw („ustawa antyspreadowa”) poprzez ich niezastosowanie i w konsekwencji pominięcie, że ustawodawca w ustawie antyspreadowej określił szczególne sankcje związane z brakiem jednoznacznego wskazania sposobu ustalania kursów walut w umowie, a powód miał od lipca 2009r. możliwość spłaty kredytu bezpośrednio w walucie obcej, czyli bez konieczności stosowania tabel kursowych banku, z którego to uprawnienia dotychczas nie skorzystał;
10. art. 56 k.c. w zw. z art. 354 k.c. i art. 65 § 1 i 2 k.c. poprzez ich błędne zastosowanie i konsekwencji zanegowanie możliwości wykonania zobowiązania w sposób odpowiadający istniejącym zwyczajom, utrwalonej praktyce i zgodnie z wolą stron wyrażoną przy wnioskowaniu o kredyt i przy zawarciu umowy, tj. przez zanegowanie możliwości stosowania kursu rynkowego waluty obcej (ewentualnie zwyczajowego, tj. kursu średniego NBP);
11. art. 358 § 2 k.c. poprzez jego niezastosowanie i w konsekwencji zanegowanie możliwości wykonania zobowiązania poprzez zastosowanie przepisu ustawy mogącego wejść w miejsce rzekomo nieważnych postanowień umowy, tj. przez zanegowanie możliwości stosowania kursu średniego publikowanego przez NBP;
12. art. 405 k.c. oraz art. 410 § 1 i 2 k.c. poprzez przyjęcie, że świadczenia spełnione przez powoda tytułem spłaty rat kredytu stanowią w części świadczenie nienależne, podczas gdy w niniejszej sprawie powód nie sprostął spoczywającemu na nim ciężarowi dowodu i nie wykazał, w przekonujący sposób, by postanowienia umowne odsyłające odnośnie przeliczeń kredytu do wewnętrznej tabeli kursów walut były niezgodne z dobrymi obyczajami i naruszały jego interesy w sposób rażący, a – co najistotniejsze – świadczenie powoda, choć nie miało oparcia w

wiążącej strony umowie, to jednak nie było świadczeniem nienależnym, gdyż miało inną podstawę prawną, a po stronie banku nie ziściła się przesłanka wzbogacenia z racji braku zwrócenia przez powoda otrzymanych od banku świadczeń;

13. art. 5 k.c. poprzez jego niezastosowanie w sytuacji, gdy działanie powoda kwalifikować należy jako nadużycie prawa, polegające na próbie wykorzystania przepisów dotyczących ochrony konsumentów w celu uzyskania nadmiernych korzyści, nieproporcjonalnych względem zarzucanego bankowi nieprecyzyjnego sformułowania treści umowy.

Pozwany wniosł o:

1. zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa w całości, ewentualnie uchylenie kwestionowanego orzeczenia w całości i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania,
2. zasądzenie powoda na rzecz pozwanego zwrotu kosztów postępowania przed Sądem I i II instancji, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Powodowie wnieśli o oddalenie apelacji oraz zasądzenie od pozwanego na rzecz powodów kosztów procesu wraz z należnymi odsetkami.

W piśmie z dnia 8 grudnia 2022r. pozwany zgłosił zarzut skorzystania z prawa zatrzymania:

- świadczenia spełnionego przez powodów na rzecz Banku, w postaci dochodzonej kwoty 135 826,75 zł do czasu zaoferowania przez kredytobiorcę zwrotu świadczenia wzajemnego banku w postaci kwoty 145 000 zł tytułem kapitału wypłaconego w ramach umowy nr (...) oraz kwoty 51 026,71zł tytułem świadczenia polegającego na udostępnieniu kwoty kapitału do korzystania i umożliwienia korzystania z tych środków,
- świadczenia spełnionego przez powodów na rzecz Banku, w postaci dochodzonej kwoty 104 135,73 zł do czasu zaoferowania przez kredytobiorcę zwrotu świadczenia wzajemnego banku w postaci kwoty 105 000,03 zł tytułem kapitału wypłaconego w ramach umowy nr (...) oraz kwoty 34 839,22zł tytułem świadczenia polegającego na udostępnieniu kwoty kapitału do korzystania i umożliwienia korzystania z tych środków.

Do pisma pozwany dołączył skierowane bezpośrednio do powodów oświadczenia o skorzystaniu z prawa zatrzymania z dnia 9 listopada 2022r. oraz dowody doręczenia tych przesyłek powodom w dniu 22 listopada 2022r., dotyczące wyłącznie kwoty 105 000,03zł kredytu z 2007r. oraz kwoty 34 839,22zł w postaci świadczenia banku polegającego na udostępnieniu kwoty kapitału do korzystania i umożliwienia korzystania z tych środków.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja pozwanego była uzasadniona wobec skutecznego zgłoszenia zarzutu zatrzymania oraz w nieznacnej części dotyczącej roszczenia odsetkowego.

W pierwszej kolejności wskazać należy, że okoliczności faktyczne istotne dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy zostały przez Sąd Okręgowy ustalone prawidłowo, w oparciu o zaoferowany materiał dowodowy i stosownie do jego treści. Wymagał on uzupełnienia jedynie w zakresie dotyczącym sposobu wykorzystania zaciągniętych przez powodów kredytów, a to w zakresie kwestionowania przez pozwanego statusu konsumenta po stronie powodowej. W oparciu o uzupełniające przesłuchania powodów ustalono, że zarówno kredyt z 8 grudnia 2006r., jak i kredyt z dnia 18 czerwca 2007r. nie miały związku z działalnością zawodową powodów. Środki pochodzące z obu kredytów zostały przez powodów przeznaczone na zakup dwóch lokali mieszkalnych, które powodowie nabyli aby zabezpieczyć potrzeby mieszkaniowe swoich dzieci, a mają ich troje. W lokalu przy ul. (...) w K. zamieszkał syn powodów, a od 2018r. lokal jest wynajmowany. Z kolei w lokalu przy ulicy (...) w K., który miała zajmować córka powodów, faktycznie zamieszkał ich najmłodszy syn, zajmując ten lokal do 2010r., kiedy to mieszkanie zostało wynajęte. Tym samym zaciągnięcie obu kredytów nie miało związku z działalnością zawodową.

W pozostałym zakresie materiał dowodowy nie wymagał uzupełnienia, zatem część wniosków dowodowych pozwanego, słusznie została pominięta przez Sąd pierwszej instancji. Dowód z opinii biegłego sądowego z zakresu bankowości i finansów na okoliczności wskazane w odpowiedzi na pozew okazał się w istocie nieprzydatny dla rozstrzygnięcia sporu w niniejszej sprawie. Kwestie dotyczące ustalenia wysokości zapłaconych rat kredytu w oparciu o średni kurs NBP oraz porównanie tych wyników z rzeczywistą wysokością rat zapłaconą przez powodów nie miały znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej, bowiem umowa została poddana ocenie na moment jej zawarcia, a nie wykonywania. Przeprowadzenie tego dowodu nie mogło wzruszyć oceny abuzywności przyjętego w umowie kredytowej mechanizmu ustalania kursów walut stosowanego przez pozwanego Bank, jak i braku możliwości utrzymania umowy przez zastąpienie tego mechanizmu odniesieniem się do średniego kursu CHF ustalonego przez NBP, tym bardziej, że kwestie te stanowią element oceny prawnej, pozostającej w kognicji Sądu. Podobnie nie miał znaczenia dla poczynionych w sprawie ustaleń dowód z dokumentów powołanych w punktach 3a i 3b odpowiedzi na pozew, bowiem dotyczą one sposobu wykonywania umowy, a także sposobu ustalania kursów walut przez pozwanego bank, co w świetle braku wyjaśnionego w dalszej części uzasadnienia braku indywidualnego uzgodnienia postanowień umownych, a tym bardziej jakiegokolwiek wpływu kredytobiorców na kształtowanie tabeli kursowej pozwanego banku, nie miały zatem znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy. W świetle powyższego zarzuty naruszenia art. 235² § 1 pkt 2 i § k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c., 278 k.p.c., 245 k.p.c. należało uznać za niezasadne.

Nie był uzasadniony zarzut dotyczący naruszenia art. 327¹ k.p.c., który to przepis określa jakie elementy powinno zawierać uzasadnienie wyroku. W ocenie Sądu Apelacyjnego aktualne pozostaje orzecznictwo ugruntowane na tle obowiązywania art. 328 § 2 k.p.c. w brzmieniu obowiązującym do 6 listopada 2019r. wskazujące na to, że naruszenie tego przepisu może być podstawą skutecznej apelacji tylko w wyjątkowych okolicznościach, tj. wtedy gdy wady uzasadnienia uniemożliwiają dokonanie kontroli instancyjnej lub kasacyjnej (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 11 maja 2000 r., I CKN 272/00, LEX nr 1222308; z dnia 14 listopada 2000 r., V CKN 1211/00, LEX nr 1170145.). Tymczasem uzasadnienie zaskarżonego wyroku zawiera niezbędne elementy o jakich mowa w art. 327¹ k.p.c., pozwalając na merytoryczną ocenę prawidłowości zaskarżonego rozstrzygnięcia.

Wbrew wywodom apelacji ustalenia faktyczne poczynione w sprawie przez Sąd Okręgowy i przyjęte za podstawę rozstrzygnięcia były prawidłowe i znajdowały potwierdzenie w zgromadzonym w sprawie materiale dowodowym. Podejmując je, Sąd Okręgowy nie naruszył w żadnej mierze przepisów procesowych, w tym art. 233 §1 k.p.c., jako że nie przekroczył zasad swobodnej oceny dowodów, ani też nie naruszył zasad logiki i doświadczenia życiowego. Ustalenia te bazowały głównie na treści dokumentów, których autentyczności żadna ze stron nie kwestionowała. Osnowa tych dokumentów, a zatem ich literalna treść, determinowała te ustalenia. Nadto ustalenia Sądu I instancji zostały dokonane w oparciu o zeznania powodów. W swoich judykatach Sąd Najwyższy wielokrotnie stwierdzał, że „jeżeli z określonego materiału dowodowego sąd wyprowadził wnioski logicznie poprawne i zgodne z zasadami doświadczenia życiowego, to taka ocena dowodów nie narusza zasady swobodnej oceny dowodów przewidzianej w art. 233 k.p.c. i musi się ostać, choćby w równym stopniu, na podstawie tego materiału dowodowego, dawały się wysnuć wnioski odmienne. Tylko w przypadku, gdy brak jest logiki w wiązaniu wniosków z zebranymi dowodami lub, gdy wnioskowanie sądu wykracza poza schematy logiki formalnej albo, wbrew zasadom doświadczenia życiowego, nie uwzględnia jednoznacznych praktycznych związków przyczynowo - skutkowych, to przeprowadzona przez Sąd meriti ocena dowodów może być skutecznie podważona” (m.in. wyroki SN z 27 września 2002r., sygn. akt IV CKN 1316/00 oraz sygn. akt II CKN 817/00, niepubl.). Formułując zarzuty naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. pozwany po części kwestionuje wnioski wyprowadzone z treści dokumentów oraz zeznań powodów, wkraczające w sferę oceny prawnej zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego. Prawidłowe są ustalenia faktyczne Sądu Okręgowego, iż strony zawarły umowy kredytu indeksowanego do CHF, w których kwoty kredytu zostały oznaczone i wypłacone w walucie PLN, a następnie przeliczone według kursu kupna na walutę CHF. Waluta obca w istocie pełniła w umowach rolę miernika wartości, postanowienia umowne dotyczące przeliczenia świadczeń według kursu tej waluty miały charakter klauzul indeksacyjnych, a nie instrumentu finansowego służącego realizacji inwestycji i transferowi waluty obcej do kredytobiorcy. Zasadnie w oparciu o zgromadzony materiał dowodowy Sąd Okręgowy przyjął, że powodom nie udzielono pełnej i rzetelnej informacji o ryzykach związanych z zawarciem umów o kredyt, w tym

wiązących się z zastosowaniem klauzul indeksacyjnych odwołujących się do kursu CHF, a także braku możliwości indywidualnego negocjowania warunków umów i zawarcia ich w wersji nie obejmującej tych klauzul. Z samego faktu wyboru przez powodów kredytu indeksowanego do waluty CHF nie można wywieść, że postanowienia umów o ten kredyt, w tym zawierające klauzule indeksacyjne, były z powodami indywidualnie uzgadniane; a z faktu podpisania blankietowych oświadczeń o możliwości wzrostu kursu waluty i oprocentowania oraz z wyrażenia woli zawarcia umów kredytu indeksowanego do waluty CHF nie można wywieść, że powodowie zostali należycie poinformowani o ryzyku kredytowym. Zaznaczyć należy, że za indywidualnie uzgodnione można uznać jedynie te postanowienia, które były przedmiotem negocjacji, bądź są wynikiem porozumienia lub świadomej zgody co do ich zastosowania, jednakże takie okoliczności nie zostały wykazane w toku niniejszego procesu. Umowy zostały zawarte według wzorca umowy stosowanego przez bank, a elementami umów, na które powodowie mieli wpływ były data zawarcia umów, kwoty kredytów, termin wypłaty kredytów. Nie można zatem przyjąć, by warunki umów kredytu były z powodami negocjowane indywidualnie. Poza tym w wyrokach z 29 października 2019r., IV CSK 309/18 i z 27 listopada 2019r., II CSK 438/18 Sąd Najwyższy stwierdził, że wprowadzenie do umowy kredytowej zawieranej na wiele lat, mającej daleko idące konsekwencje dla egzystencji konsumenta, mechanizmu działania kursowego wymaga szczególnej staranności Banku w zakresie wyraźnego wskazania zagrożeń wiążących się z oferowanym kredytem, tak by konsument miał pełne rozeznanie konsekwencji ekonomicznych zawieranej umowy w związku z czym obowiązek informacyjny w zakresie ryzyka kursowego powinien zostać wykonany w sposób jednoznacznie i zrozumiale unaoczniający konsumentowi, który z reguły posiada elementarną znajomość rynku finansowego, że zaciągnięcie tego rodzaju kredytu jest bardzo ryzykowne, a efektem może być obowiązek zwrotu kwoty wielokrotnie wyższej od pożyczonej, mimo dokonywanych regularnych spłat. Obowiązek informacyjny określany jest nawet jako "ponadstandardowy", mający dać konsumentowi pełne rozeznanie co do istoty transakcji. W toku procesu pozwany nie wykazał, że powodowie mieli świadomość tego, że kwoty wypłaconych kredytów oraz spłacanych rat mogą być inne w przypadku zmiany kursu. Powodowie zeznali natomiast, że nie mówiono im o wahaniach kursów walut, nie wyjaśniano kwestii dotyczącej indeksacji. Ustalenia te nie były jednakże wystarczające dla przyjęcia, że pozwany wypełnił należycie przedkontraktowy obowiązek informacyjny co do ryzyka kursowego (walutowego). Zakres przekazanych powodom informacji nie obrazował skali możliwego wzrostu zadłużenia kredytowego, a tym samym nie uświadamiał im granic potencjalnego wzrostu zadłużenia. Ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego wynika, że świadomości tego jak wzrośnie kurs CHF nie miał też pozwany, a nawet nie mógł go przewidzieć. W tej sytuacji proponowanie przez niego konsumentowi zawarcia na takich warunkach umów nie wypełnia nie tylko ponadstandardowych, ale nawet podstawowych obowiązków informacyjnych. Brak określenia granic potencjalnego wzrostu kursu CHF wyklucza przyjęcie, że powodowie byli świadomi i godzili się na parokrotny wzrost zadłużenia kredytowego. Z kolei argumenty skarżącego wskazujące, że stosowane przez niego do rozliczenia umowy kursy waluty znajdowały odzwierciedlenie w sytuacji na rynku walutowym, a pozwany nie miał nieograniczonej swobody i dowolności ich kształtowania, są o tyle nieistotne, że z powodami nie uzgodniono indywidualnie postanowień wprowadzających zasady przeliczania salda kredytu oraz rat w oparciu o Tabele kursowe banku, a także nie wyjaśniono na etapie zawarcia umowy jakimi kryteriami bank kieruje się tworząc te Tabele.

Podsumowując, ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd Okręgowy były prawidłowe, znajdowały potwierdzenie w zgromadzonym w sprawie materiale dowodowym. Podejmując je, Sąd Okręgowy nie naruszył w żadnej mierze przepisów procesowych, w tym art. 233 §1 k.p.c., jako że nie przekroczył zasad swobodnej oceny dowodów, ani też nie naruszył zasad logiki i doświadczenia życiowego.

Dalsze zarzuty pozwanego koncentrują się dokonanej przez Sąd Okręgowy ocenie ważności umowy, pod kątem zawartych w niej klauzul niedozwolonych stosowanych przez banki w kredytach udzielanych konsumentom określanych w praktyce jako kredyty denominowane lub indeksowane do waluty obcej.

Tę część rozważań należy rozpocząć od oceny zarzutu pozwanego, że powodowie nie posiadali statusu konsumenta, przez co Sąd Okręgowy miał dopuścić się naruszenia art. 22⁽¹⁾ k.c. Zgodnie z tym przepisem za konsumenta uważa się osobę fizyczną dokonującą z przedsiębiorcą czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową. O statusie konsumenta decyduje brak bezpośredniego związku dokonywanej przez

osobę fizyczną czynności prawnej z jej działalnością gospodarczą lub zawodową, a oceny tej dokonywać należy na moment dokonywania czynności prawnej. Podkreślić należy, że zgodnie art. 2 pkt 1 i motyw 17 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/83/UE z dnia 25 października 2011 r. w sprawie praw konsumentów, zmieniającej dyrektywę Rady 93/13/EEG i dyrektywę 1999/44/WE Parlamentu Europejskiego i Rady oraz uchylającej dyrektywę Rady 85/577/EEG i dyrektywę 97/7/WE (Dz. Urz.UE.L nr 304, s. 64) za konsumenta uważa się osobę fizyczną działającą w celach niezwiązanych z ich działalnością handlową, gospodarczą, rzemieślniczą lub wykonywaniem wolnego zawodu. Gdy umowa zawierana jest w celach, które częściowo są związane z działalnością handlową danej osoby, a częściowo nie są z nią związane, a cel handlowy jest do tego stopnia ograniczony, że nie jest dominujący w ogólnym kontekście umowy, taka osoba również powinna być uznawana za konsumenta. Z tych uregulowań wynika nakaz takiej oceny czynności prawnej dokonywanej przez potencjalnego konsumenta przez pryzmat celów, do jakich ona zmierza. Nacisk na intensywność powiązania, która zawarta jest w art. 22⁽¹⁾ k.c. wymaga uwzględnienia tego ujęcia, z rozważeniem rodzaju czynności i jej przedmiotu oraz przeznaczenia nabywanego towaru lub usługi. W okolicznościach niniejszej sprawy zarówno we wnioskach kredytowych jak i w treści umów kredytowych brak jest wskazania, że powodowie zawarli te umowy w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą, a wręcz przeciwnie powodowie w ogóle nie prowadzili działalności gospodarczej. Nadto powodowie w zeznaniach przed Sądem Okręgowym, jak również w zeznaniach uzupełniających złożonych przed Sądem Apelacyjnym, potwierdzili tę okoliczność, wskazując jednocześnie, że oba mieszkania zakupione za środki pochodzące z kredytów miały zaspokoić potrzeby mieszkaniowe ich dzieci. W ocenie Sądu Apelacyjnego istnieją w niniejszej sprawie podstawy do uznania, że powodowie zawierając te umowy działali jako konsumenci, bowiem nie zawierali umów w bezpośrednim związku z prowadzoną działalnością gospodarczą. Fakt późniejszego wynajęcia obu lokali mieszkalnych nie zmienia oceny Sądu, że zawarcie kwestionowanych umów nie było związane z działalnością powodów nastawioną na osiągnięcie zysku. W tej sytuacji oboje powodowie w chwili zawarcia umów mieli status konsumentów w rozumieniu art. 22⁽¹⁾ k.c. Konsekwencją powyższego jest możliwość zastosowania do powodów przepisów art. 385⁽¹⁾ do 385⁽³⁾ k.c., a zatem uznania, że umowy zawierają klauzule abuzywne. Przepis art. 385⁽¹⁾ k.c. wyraźnie stanowi, że przy klauzulach abuzywnych chodzi o „postanowienia umowy zawartej z konsumentem”. W polskim oraz unijnym systemie prawnym konsument traktowany jest jako podmiot wymagający szczególnej ochrony, między innymi dlatego, że podmiot ten uważany jest za stronę słabszą w relacjach z przedsiębiorcą. Silniejszą pozycję przedsiębiorcy motywować ma między innymi jego profesjonalny charakter oraz łatwiejszy dostęp do informacji. Nie był zatem uzasadniony zarzut naruszenia art. 22⁽¹⁾ k.c., art. 16 ustawy z dnia 16 marca 2018r. o Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej i Punkcie Informacji dla Przedsiębiorcy oraz art. 17 ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym.

Dokonując oceny prawnej żądań pozwu w kontekście opisanej wyżej podstawy faktycznej rozstrzygnięcia stwierdzić należy, że nie budzi wątpliwości ocena Sądu Okręgowego prowadząca do wniosku, że powodowie wykazali w niniejszej sprawie istnienie interesu prawnego jako przesłanki powództwa o ustalenie zgodnie za art. 189 k.p.c. Pomimo tego, iż powszechnie przyjmuje się, że możliwość wystąpienia z roszczeniem o świadczenie skutkuje uznaniem braku interesu prawnego w żądaniu ustalenia np. nieważności umowy, to w ocenie Sądu Apelacyjnego powodowie mają interes prawny w ustaleniu nieważności umów, niezależnie od tego, że wystąpili jednocześnie z żądaniem zapłaty. Samo istnienie możliwości wytoczenia powództwa o świadczenie, jak również wystąpienie z powództwem o świadczenie, nie zawsze prowadzi do uznania braku interesu prawnego w żądaniu ustalenia. Brak interesu prawnego wystąpi wówczas, gdy wyrok zasądający świadczenie zapewni pełną ochronę prawną uzasadnionych interesów powoda, z kolei w sytuacji gdy sporem o świadczenie nie będą mogły być objęte wszystkie uprawnienia istotne z perspektywy ochrony sfery prawnej powoda, ponieważ wyrok nie będzie wyczerpywał wszystkich płaszczyzn istniejącego sporu objętego stosunkiem prawnym, którego dotyczy żądanie ustalenia, należy przyjąć, że powód ma interes prawny w rozumieniu art. 189 k.p.c. Dotyczy to zwłaszcza tych przypadków, gdzie żądaniem ustalenia objęte jest twierdzenie o nieistnieniu stosunku prawnego, a konsekwencje ustalenia nieistnienia stosunku prawnego nie ograniczają się wyłącznie do aktualizacji obowiązku świadczenia przez pozwanego, lecz wpływają na określenie treści praw i obowiązków powoda jako dłużnika pozwanego. Taka sytuacja występuje, gdy pozwany rości sobie według treści stosunku prawnego objętego powództwem z art. 189 k.p.c. określone prawo do świadczenia ze strony powoda, czyli domaga się zwrotu udzielonego kredytu w wysokości obliczonej zgodnie z treścią kwestionowanej umowy,

z czym mamy do czynienia w okolicznościach niniejszej sprawy. Zaznaczyć wypada, że powodowie według treści obu umów kredytu nie wykonali zobowiązania zwrotu świadczenia, a pozwany traktuje ich jak swoich dłużników (kredytobiorców). Umowy będące przedmiotem oceny w niniejszym postępowaniu stanowią długoterminowy stosunek prawny, który nie został dotychczas wykonany w całości. Z umów kredytu wynika, że zostały one zawarte na okres 19 i 18 lat, czyli do 15 grudnia 2025r. umowa z 8 grudnia 2006r. oraz do 15 czerwca 2025r. umowa z dnia 18 czerwca 2007r. W tej sytuacji powodowie mają interes w ustaleniu nieważności umów w oparciu o przepis art. 189 k.p.c., gdyż taki wyrok ureguluje ostatecznie stosunek istniejący pomiędzy stronami i na tej podstawie będą mogli domagać się zwrotu świadczeń już spełnionych, ale też przesądzi o braku obowiązku spełniania na rzecz banku świadczeń w przyszłości, a więc o zezwoleniu na zaprzestanie spłaty kolejnych rat kredytów. Orzeczenie sądu ustalające nieważność określonej czynności prawnej doprowadzi do zniesienia wątpliwości stron i zapobiegnie dalszemu sporowi o roszczenia banku wynikające z umów.

Powodowie kwestionowali postanowienia umów wprowadzające mechanizm indeksacji. Zgodnie z § 1 ust. 2, 3 i 3a obu umów udzielone powodom kredyty były waloryzowane do CHF, a wypłacone im kwoty (145 000zł i 150 000zł) miały zostać przeliczona na CHF według kursu kupna CHF z tabeli kursowej obowiązującej w Banku w dniu uruchomienia kredytów. Dalej w § 10 ust. 2 umowy strony uzgodniły, że spłata kwot kredytu wraz odsetkami będzie następować w złotych polskich z zastosowaniem kursu sprzedaży CHF obowiązującego w dniu płatności raty, zgodnie z tabelą kursów Banku. Oceny uczciwego, a zarazem abuzywnego charakteru tych postanowień, zgodnie z uchwałą Sądu Najwyższego z 20 czerwca 2018r., III CZP 29/17 (OSNC 2019/1/2) i powołanego w niej orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej oraz stosownie do art. 4 ust.1 oraz art. 3 ust. 1 wdrożonej do polskiego porządku prawnego Dyrektywy Rady 93/13/EWG z 5 kwietnia 1993r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich, należy dokonać w odniesieniu do chwili zawarcia umowy o kredyt z uwzględnieniem wszystkich okoliczności, o których Bank wiedział lub mógł wiedzieć przy zawieraniu umowy i które mogły wpływać na jej późniejsze wykonanie. Ocena ta, wbrew wywiadowi apelującego, nie może zależeć od zdarzeń, które wystąpią po zawarciu umowy (w tym zmiany przepisów Prawa bankowego i Kodeksu cywilnego) i są niezależne od woli stron, a okoliczności, które zaistniały po zawarciu umowy, nie mają znaczenia dla oceny abuzywności postanowień umowy.

W kontekście tych zarzutów należy dokonać wykładni spornych postanowień umów, a zgodnie z art. 65 § 2 k.c. w umowach należy raczej badać, jaki był zgodny zamiar stron i cel umowy, aniżeli opierać się na jej dosłownym brzmieniu. Badanie treści umowy nie powinno ograniczać się wyłącznie do analizy dosłownego brzmienia umowy, lecz winno nadto obejmować okoliczności umożliwiające ocenę, jaka była rzeczywista wola umawiających się kontrahentów i powinno przebiegać według reguł wykładni kombinowanej. Sąd kierując się wynikającymi z art. 65 k.c. zasadami wykładni umowy, powinien brać pod uwagę nie tylko postanowienie spornego fragmentu umowy, lecz również uwzględniać inne związane z nim postanowienia umowy, a także kontekst faktyczny, w którym treść umowy uzgodniono i z uwzględnieniem którego ją zawierano (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 20 stycznia 2011 r., I CSK 193/10, z dnia 21 grudnia 2010 r., III CSK 47/10). Wykładania spornych postanowień umownych w sprawach kredytowych powinna być dokonana tak w oparciu o ich brzmienie, ale jednocześnie odnosić do kontekstu w jakim umowa była zawiera, w tym znanego obu stronom celu jej zawarcia, a dokładniej celu dla którego pozyskiwano kredyt.

W okolicznościach niniejszej sprawy mamy do czynienia z kredytami indeksowanym, w których kwoty kredytu są wyrażone w walucie polskiej i takiej walucie zostały wypłacone, a następnie według klauzuli umownej opartej na kursie kupna waluty obcej obowiązującym w dniu uruchomienia kredytów następowało określenia salda kredytów w CHF. Z kolei spłata kredytów następuje w walucie krajowej. W spornych umowach zarówno określenie wysokości kredytu nastąpiło w PLN (przy następczym przeliczeniu na CHF), jak i realizacja umów (wypłata i spłata) następowała w walucie krajowej. Zatem powodowie nie otrzymali i zgodnie z umowami nie mieli otrzymać świadczenia w walucie obcej. Świadczenie kredytodawcy miało bowiem zgodnie z umowami nastąpić w PLN, a odwołanie się do wartości tego świadczenia w CHF miało jedynie służyć wyliczeniu wysokości rat kredytowych należnych od kredytobiorców i ustaleniu oprocentowania kredytów przy wykorzystaniu zmiennej stopy LIBOR. Brak zatem podstaw do przyjęcia by umowy będące przedmiotem sporu kwalifikować jako kredyt walutowy. Z materiału dowodowego wynika też, że zwrot kredytu następuje w PLN, poprzez zobowiązanie powodów do zapewnienia na wskazanym w umowie rachunku

bankowym środków pieniężnych o wartości umożliwiającej pobranie raty kredytowej przeliczonej z CHF według kursu stosowanego przez pozwany bank.

Nie budzi wątpliwości, iż powodowie nie dążyli do pozyskania od kredytodawcy świadczenia w walucie obcej, a ich celem, znanym bankowi co wynika wyraźnie z treści § 1 ust. 1 umów, było uzyskanie kredytów na zakup lokali mieszkalnych. Zgoda powodów na kredyty odwołujące się do CHF wynikała z oferowanych przez bank korzystniejszych warunków, zarówno jeśli chodzi o wymagania co do zdolności kredytowej jak i wysokości oprocentowania, które wpływało na wysokość raty. Brak natomiast przesłanek do uznania, by celem banku było zawarcie umów, mocą których zobowiązywałyby się do świadczenia w walucie obcej. Z treści umów wynika bowiem, że od początku dla stron było jasne, iż świadczenie banku nastąpi w PLN, zgodnie z § 1 ust. 3A umów.

Powodowie kwestionowali postanowienia umów odnoszące się indeksacji kwot kredytu oraz rat kapitału odsetkowych. Zgodnie z tymi postanowieniami umów wypłaty kredytu albo transzy w walucie polskiej, stosuje się kurs kupna dla dewiz obowiązujący w pozwanym banku w dniu uruchomienia kredytu, natomiast do spłaty zadłużenia Kredytobiorcy środki miały być pobierane w walucie polskiej w wysokości stanowiącej równowartość kwoty kredytu lub raty spłaty kredytu w walucie CHF, przy zastosowaniu kursu sprzedaży CHF obowiązującego w pozwanym banku w dniu płatności raty. Istota wynikającego z powyższych postanowień umowy mechanizmu indeksacji (waloryzacji) sprowadzała się do tego, że przeliczanie kwoty wypłacanego w złotych kredytu i wysokości uiszczanych w złotych rat kapitałowo-odsetkowych następowało: według 1) dwóch różnych kursów walut (tzw. spread walutowy); 2) kursów ustalanych jednostronnie i dowolnie przez bank, bez zawarcia w umowie znanych powodom obiektywnych kryteriów, według których miało nastąpić to ustalenie.

Zasadnie przyjął zatem Sąd Okręgowy, iż zakwestionowane przez powodów postanowienia inkorporujące do obu umów powyższy mechanizm podwójnej indeksacji (waloryzacji) stanowiły niedozwolone postanowienia umowne w rozumieniu art. 385⁽¹⁾ – art. 385⁽³⁾ k.c., które to przepisy stanowią implementację do prawa polskiego dyrektywy 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (dalej: dyrektywy 93/13/EWG). W świetle art. 385⁽¹⁾ § 1 k.c. spod kontroli przewidzianej w art. 385⁽¹⁾ i nast. k.c. wyłączone są postanowienia określające główne świadczenia stron, ale jedynie wówczas, gdy sformułowane zostały jednoznacznie. Kwestionowane postanowienia – klauzule indeksacyjne (waloryzacyjne) określały główne świadczenia stron w rozumieniu art. 385⁽¹⁾ § 2 zd. drugie k.c. Pojęcie głównych świadczeń stron wiązać należy z ustawowo określonymi elementami przedmiotowo istotnymi wyróżniającymi dany typ umowy nazwanej (essentialia negotii). W przypadku umowy o kredyt z art. 69 prawa bankowego wynika, że tak rozumianymi głównymi świadczeniami stron są: po stronie kredytodawcy - oddanie do dyspozycji kredytobiorcy oznaczonej kwoty pieniężnej na oznaczony czas z przeznaczeniem na oznaczony w umowie cel, a po stronie kredytobiorcy – wykorzystanie udostępnionej mu kwoty kredytu zgodnie z umówionym celem, zwrot kwoty kredytu, zapłata odsetek kapitałowych i prowizji. W przypadku umów o kredyt indeksowany do waluty obcej, zawarte w tych umowach klauzule waloryzacyjne, takie jak te, które kwestionowali powodowie, służą oznaczeniu w pierwszej kolejności salda zadłużenia w CHF ustalanego według kursu kupna, a w następnej kolejności - wysokości poszczególnych rat ustalanych według kursu sprzedaży CHF, a w rezultacie służą ustaleniu kwoty, którą kredytobiorca ma zwrócić bankowi. Określają więc one - i to w sposób bezpośredni - główne świadczenie kredytobiorcy wynikające z umowy kredytu, czyli kwotę podlegającą zwrotowi tytułem spłaty kredytu. Także w aprobowanym przez Sąd Apelacyjny orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości UE na gruncie dyrektywy 93/13/EWG przyjmuje się, że tego typu klauzule dotyczące ryzyka wymiany określają główny przedmiot umowy kredytu (zob. wyrok TSUE z dnia 3 października 2019 r., D., C-260/18, wyrok TSUE z dnia 14 marca 2019 r., D., C-118/17).

Jednocześnie sporne klauzule waloryzacyjne nie zostały sformułowane w jednoznaczny sposób. Odsyłały one do kursów wymiany określonych w tabelach, ustalanych jednostronnie przez bank, a w umowach nie oznaczono żadnych obiektywnych kryteriów, którymi bank miał się kierować przy ustalaniu kursów kupna i sprzedaży CHF. W umowach nie przewidziano też żadnego mechanizmu pozwalającego kredytobiorcy na poznanie zasad ustalania przez bank kursów wymiany oraz ich weryfikację, a tym bardziej mechanizmu umożliwiającego kredytobiorcy wpływ na ustalone

przez bank kursy wymiany, mimo, że kursy te bezpośrednio decydowały o wysokości zobowiązania kredytobiorcy. W oparciu o kwestionowane postanowienia powodowie nie byli w stanie oszacować tak kwot salda kredytu, czyli kwot, którą będą mieli obowiązek w przyszłości zapłacić na rzecz banku tytułem spłaty kredytów. Powodowie nie mieli więc możliwości ustalenia wysokości swoich zobowiązań. Wymogu jednoznaczności sformułowania omawianych postanowień nie spełnia samo oznaczenie w umowie daty ustalania przyjętego do rozliczeń kursu (data wypłaty transzy/kredytu, data wymagalności raty). W tej sytuacji zakwestionowane klauzule indeksacyjne należy uznać za postanowienia określające główne świadczenia stron, jednakże sformułowane w sposób niejednoznaczny, co w rezultacie umożliwia ich kontrolę pod kątem abuzywności.

Za niedozwolone postanowienia umowne uznane mogą być tylko te postanowienia, które nie zostały uzgodnione indywidualnie z konsumentem. Stosownie do art. 385¹ § 4 k.c.,

ciężar dowodu, że postanowienie zostało uzgodnione indywidualnie, spoczywa na tym, kto się na to powołuje. Zgodnie z natomiast z art. 385¹ § 3 k.c. niezgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta. W art. 385¹ § 3 zd. 2 k.c. umieszczono wzruszalne domniemanie prawne niezgodnienia indywidualnego postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta. Na fakt indywidualnego uzgodnienia postanowień obejmujących zakwestionowane klauzule powoływał się pozwany bank, nie sprostował jednak ciężarowi wykazania, że kwestionowane postanowienia były indywidualnie uzgodnione z powodami. Przytoczone przez pozwanego fakty złożenia przez powodów wniosków kredytowych (w których wskazano, że powodowie ubiegają się o kredyty w wysokości 145 000 PLN i 105 000 PLN indeksowane do CHF), podpisania umów kredytu, z których treścią powodowie mogli się zapoznać i przeanalizować, świadomości związanego z tym ryzyka nie mają związku z możliwością rzeczywistej negocjacji przez powodów postanowień obejmujących klauzule indeksacyjne. Co więcej, umowy zawarte zostały z wykorzystaniem gotowego wzoru, a powodowie mogli albo zaakceptować wynikającą z niego ofertę banku albo w ogóle nie zawierać umów. Nie było żadnej faktycznej możliwości wpływania przez powodów na treść zawartych w umowach klauzul waloryzacyjnych. Powodowie w toku zawierania umów nie byli nawet informowani o sposobie ustalania przez bank kursów walut. W tej sytuacji pozwany nie obalił wynikającego z art. 385¹ § 3 zd. drugie k.c. domniemania niezgodnienia indywidualnego spornych klauzul.

Warunkiem uznania postanowienia umownego za abuzywne jest ustalenie, że kształtuje ono prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy. Postanowienie umowne jest sprzeczne z dobrymi obyczajami, gdy można rozsądnie założyć, że kontrahent konsumenta, traktujący go w sposób sprawiedliwy i słuszny, uwzględniający jego prawnie uzasadnione roszczenia, nie mógłby racjonalnie się spodziewać, że konsument zaakceptowałby w ramach negocjacji klauzulę będącą źródłem braku równowagi stron (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 stycznia 2016 r. I CSK 125/15 LEX 1968429). Sąd podziela pogląd wyrażony w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 4 kwietnia 2019 r., III CSK 159/17, LEX 2642144, że zamieszczony w kwestionowanych przez powodów postanowieniach mechanizm ustalania przez bank kursów waluty, pozostawiający bankowi swobodę, jest w sposób oczywisty sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco narusza interesy konsumenta, zaś klauzula, która nie zawiera jednoznacznej treści i przez to pozwala na pełną swobodę decyzyjną przedsiębiorcy w kwestii bardzo istotnej dla konsumenta, dotyczącej kosztów kredytu, jest klauzulą niedozwoloną. Tak niejasne i niepoddające się weryfikacji określenie sposobu ustalania kursów wymiany walut stanowi dodatkowe, ukryte wynagrodzenie banku, które może mieć niebagatelne znaczenie dla kontrahenta, a którego wysokość jest dowolnie określana przez bank. Dość wskazać, że o poziomie podlegającego wypłacie kredytu, jak też zwłaszcza o poziomie zadłużenia ratalnego (i to już spłaconego) konsument dowiaduje się post factum, po podjęciu odpowiedniej sumy z jego rachunku, służącego obsłudze zaciągniętego kredytu hipotecznego.

W tych względów Sąd Apelacyjny uznał za bezzasadny zarzut naruszenia art. 385¹ k.c. mający polegać na błędnym przyjęciu abuzywności klauzuli kursowej zastosowanej w umowach między stronami. Podzielić należy stanowisko Sądu Okręgowego, że postanowienia zawarte w § 1 ust. 3 i 3A oraz § 10 ust. 5 umów z dnia 8 grudnia 2006r.

oraz z dnia 18 czerwca 2007r., stanowiły niedozwolone postanowienia umowne i zgodnie z art. 385¹ § 1 i 2 k.c. nie wiązały powodów, co oznacza konieczność wyeliminowania ich z umowy, przy jednoczesnym związaniu stron umową w pozostałym zakresie. Po wyeliminowaniu z umów abuzywnych postanowień pojawia się jednak kwestia, czy umowy takie mogą – bez tych postanowień – nadal obowiązywać i być wykonywane oraz czy postanowienia te mogą ewentualnie zostać zastąpione przepisami dyspozytywnymi. W polskim porządku prawnym nie ma przepisów dyspozytywnych, którymi można by było uzupełnić "luki" w umowach powstałe w wyniku usunięcia niedozwolonych postanowień dotyczących klauzul indeksacyjnych. Należy także mieć na uwadze, że Trybunał Sprawiedliwości UE w wyroku z dnia 3 października 2019 r., D., C-260/18 jednoznacznie stwierdził, że art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13 należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie wypełnieniu luk w umowie, spowodowanych usunięciem z niej nieuczciwych warunków, które się w niej znajdowały, wyłącznie na podstawie przepisów krajowych o charakterze ogólnym, przewidujących, że skutki wyrażone w treści czynności prawnej są uzupełniane w szczególności przez skutki wynikające z zasad słuszności lub ustalonych zwyczajów, które nie stanowią przepisów dyspozytywnych lub przepisów mających zastosowanie, w przypadku gdy strony umowy wyrażą na to zgodę. Art. 385¹ § 2 k.c., przewidujący skutek wyeliminowania postanowień niedozwolonych przy jednoczesnym związaniu stron umową w pozostałym zakresie, interpretować należy z uwzględnieniem prawa unijnego, a co za tym idzie uwzględnić należy cel dyrektywy 93/13/EWG, której art. 6 ust. 1 nałożył na Państwa Członkowskie obowiązek zapewnienia, że na mocy prawa krajowego nieuczciwe warunki w umowach zawieranych przez sprzedawców lub dostawców z konsumentami nie będą wiążące dla konsumenta, a umowa w pozostałej części będzie nadal obowiązywała strony, jeżeli jest to możliwe po wyłączeniu z niej nieuczciwych warunków. W wyroku z dnia 3 października 2019 r., D., C-260/18 Trybunał Sprawiedliwości UE orzekł, że art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13 w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich należy interpretować w ten sposób, że nie stoi on na przeszkodzie temu, aby sąd krajowy, po stwierdzeniu nieuczciwego charakteru niektórych warunków umowy kredytu indeksowanego do waluty obcej i oprocentowanego według stopy procentowej bezpośrednio powiązanej ze stopą międzybankową danej waluty, przyjął, zgodnie z prawem krajowym, że ta umowa nie może nadal obowiązywać bez takich warunków z tego powodu, że ich usunięcie spowodowałoby zmianę charakteru głównego przedmiotu umowy.

Wyłączenie mechanizmu waloryzacji i odesłania do ustalanego przez bank kursu kupna franka powoduje niemożliwość ustalenia w walucie obcej równowartości kwot kredytu wypłaconych w złotych. Z kolei brak mechanizmu waloryzacji i odesłania do kursu sprzedaży franka uniemożliwia ustalenie wysokości płatnych w złotych rat kredytu stanowiących równowartość rat w walucie obcej. Prowadzi to do tego, że umowy bez niedozwolonych postanowień nie określają w istocie essentialia negotii umowy kredytu wynikających z art. 69 prawa bankowego. Nie jest bowiem możliwe ustalenie wysokości głównych świadczeń stron, tj. kwot kredytu podlegających zwrotowi. Ponadto po wyeliminowaniu z umów klauzul waloryzacyjnych odnoszących się do waluty CHF nie jest możliwe utrzymanie umów w mocy jako umów kredytu udzielonych w złotych. Przyczyną takiego stanu rzeczy jest przewidziane w umowach – właściwe dla waluty obcej - oprocentowanie według stopy LIBOR (znacznie niższej od właściwej dla umów złotówkowych stopy WIBOR). Nie jest możliwe utrzymanie umowy przewidującej oprocentowanie według stawki LIBOR przy jednoczesnym wyeliminowaniu z umowy wszelkich powiązań wysokości świadczeń z walutą obcą. Niedopuszczalne jest też – z uwagi na brak umocowania prawnego - zastąpienie przewidzianej w umowie stopy LIBOR, stopą WIBOR. Tego typu operacje doprowadziłyby do skutku sprzecznego z celem stosunku zobowiązaniowego wynikającego z umowy o kredyt indeksowany kursem waluty obcej (art. 353¹ k.c. w zw. z art. 69 prawa bankowego).

Wbrew zarzutom skarżącego, Sąd nie jest władny uzupełniać luk powstałych po wyeliminowaniu tych klauzul. Stanowiłoby to niedopuszczalną konwersję umowy, zwłaszcza, że wprowadzanie w miejsce kursu kupna i sprzedaży CHF jakiegokolwiek innego miernika wartości (kursu średniego NBP, kursu B., czy R.) byłoby zbyt daleką idącą modyfikacją umowy. Wprowadzałoby do niej zupełnie nowy element. Art. 385⁽¹⁾ k.c., ani żaden inny przepis prawa nie daje podstaw do zastąpienia abuzywnej klauzuli waloryzacyjnej inną, a w szczególności taką, która określałaby inny sposób ustalenia kursu waluty waloryzacji. W tej kwestii nie był trafny zarzut apelującego, że możliwości zastosowania 358 § 2 k.c., ponieważ wskazany przepis nie może być stosowany w drodze analogii, a nadto z tej przyczyny, że nie obowiązywał on w chwili zawierania przez strony umowy. Wykluczenie analogii,

czyniło też niedopuszczalnym zastosowania kursu średniego NBP w oparciu o art. 41 Prawa wekslowego. Sąd Okręgowy zasadnie przyjął, że ingerencja Sądu w treść zobowiązania, przy braku w polskim porządku prawnym wyraźnego przepisu dyspozytywnego, mogącego mieć zastosowanie na dzień zawarcia umowy, byłaby zbyt daleko idąca, zważywszy chociażby na obecny kierunek orzeczeń TSUE, w tym prezentowany w wyroku z 3 października 2019r., C – 260/18. Podstawowa zasada prawa cywilnego wskazuje na konieczność stosowania prawa materialnego z daty dokonania czynności prawnej. Ocena, a tym bardziej ingerencja w ten stosunek prawny w oparciu o przepis prawa materialnego, wprowadzony do porządku prawnego później, jako godząca w tę zasadę jest niedopuszczalna. Nie zachodziła więc możliwość wypełnienia powstałej po wyeliminowaniu z umowy postanowień abuzywnych luki ani przepisem dyspozytywnym, ani na zasadzie zwyczaju. Nadto, zastąpienie przez Sąd nieuczciwych postanowień umowy postanowieniami uczciwymi byłoby sprzeczne z celem Dyrektywy Rady 93/13/EWG z 5 kwietnia 1993r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich, jakim jest zapobieganie kolejnym naruszeniom, na co też trafnie zwrócił uwagę Sąd Okręgowy. Gdyby bowiem przedsiębiorca wiedział, że konsekwencją stosowania nieuczciwych warunków jest co najwyżej redukcja tych warunków do uczciwych (co następowałoby w znikomej liczbie przypadków, bo niewielu konsumentów decyduje się wystąpić na drogę sądową), to byłby nadal beneficjentem nieuczciwych postanowień w znacznej większości przypadków i osiągałby jedynie niższy zysk, ale nie ponosił żadnej straty. Przywrócenie równowagi kontraktowej w zaistniałej sytuacji nie jest możliwe.

Skoro bez niedozwolonych postanowień dotyczących sposobu indeksacji kredytu umowy nie mogą funkcjonować ze względu na brak przedmiotowo istotnych elementów umowy kredytowej – essentialia negotii (art. 69 pr.b.) oraz ze względu na niemożność osiągnięcia celu i funkcji kredytu indeksowanego do waluty obcej, oprocentowanego według stopy właściwej dla waluty innej niż złoty, (art. 353¹ k.c.), należy stwierdzić, że umowy takie są nieważne z mocy art. 58 § 1 k.c. Sąd Apelacyjny w składzie rozpatrującym niniejszą sprawę podziela nadto wyrażony w judykaturze Sądu Najwyższego pogląd, że konsekwencją stwierdzenia, niedozwolonej klauzuli umownej, spełniającej wymagania art. 385¹ § 1 k.c. jest działająca ex lege sankcja bezskuteczności niedozwolonego postanowienia, przy czym art. 385¹ § 2 k.c. wyłącza stosowanie art. 58 § 3 k.c.. Uzasadnia to stanowisko, że nieuczciwe postanowienia denominacyjne nie powinny być zastępowane innym mechanizmem przeliczeniowym opartym na przepisach kodeksu cywilnego (por. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 27 listopada 2019 r., II CSK 483/18, LEX nr 2744159). Należy także dodać, że wejście w życie przepisów art. 69 ust. 2 pkt 4a w zw. z art. 69 ust. 3 w zw. z art. 75b ustawy Prawo bankowe w zw. z art. 4 ustawy z dnia 29 lipca 2011 r. o zmianie ustawy - Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 165, poz. 984) nie spowodowało, że postanowienia denominacyjne utraciły abuzywny charakter w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c.

Z oświadczeń powodów prezentowanych w toku procesu wynikało, że są oni świadomi konsekwencji ustalenia nieważności umów i na nie się godzą. W świetle tych okoliczności chybiony był zarzut apelującego dotyczący art. 6 ust. 1 dyrektywy Rady 93/13/EWG.

Z przedstawionych względów zarzuty podniesione w apelacji pozwanego odnośnie ustalenia nieważności umowy kredytu nie zasługiwały na uwzględnienie, co skutkowało oddaleniem apelacji w tej części na podstawie art. 385 k.p.c.

Nie był także uzasadniony zarzut skarżącego dotyczący naruszenia art. 405 k.c. oraz art. 410 § 1 i 2 k.c. Nieważność umów uprawniała powodów do żądania zwrotu świadczeń dokonanych w wykonaniu tych umów, jako nienależnych, a to w oparciu o art. 410 §1 k.c. w zw. z art. 405 k.c. Umowy kredytu okazały się nieważne ex tunc, powodom przysługuje więc roszczenie – kondykcja – o zwrot spełnionych przez nich na poczet nieważnych umów świadczeń. Roszczenie to powodowie oparli na akceptowanej przez Sąd teorii dwóch kondykcji, zgodnie z którą roszczenie każdej ze stron nieważnej umowy o zwrot spełnionych przez nie nienależnie świadczeń traktuje się jako roszczenia niezależne od siebie. Każda ze stron jest zobowiązana do zwrotu uzyskanego nienależnie świadczenia na mocy odrębnych jednostronnie zobowiązujących stosunków prawnych. Wzajemne rozliczenie możliwe jest jedynie w drodze potrącenia. Powodowie jako kredytobiorcy zobowiązani są więc do zwrotu otrzymanego kapitału, natomiast pozwany jako kredytodawca zobowiązany jest do zwrotu sumy spłaconych rat. Pozwany w toku procesu nie dokonał potrącenia

swojej wierzytelności z wierzytelnością powodów W tej sytuacji powodom przysługuje roszczenie kondykcyjne w wysokości sumy uiszczonych przez nią rat kapitałowo-odsetkowych.

Zaskarżony wyrok wymagał jednakże korekty w zakresie daty początkowej odsetek ustawowych z opóźnienie od kwoty 239 962,48 zł. Roszczenie o zwrot świadczenia nienależnego ma charakter bezterminowy, a co za tym idzie staje się wymagalne na zasadach określonych w art. 455 k.c., tj. niezwłocznie po wezwaniu do zapłaty. W realiach sprawy rolę wezwania do zapłaty tej kwoty pełnił pozew, w którym powodowie wyraźnie oświadczyli, że domagają się zapłaty w związku z nieważnością umowy kredytu, którą wywodzili z abuzywności postanowień umownych. Pozwany otrzymał odpis pozwu w dniu 10 sierpnia 2020r. (k. 122), zatem dopiero od dnia następnego, czyli 11 sierpnia 2020r. żądanie odsetek było uzasadnione i znajdowało oparcie w art. 481 § 1 i 2 k.c. W zakresie odsetek za okres wcześniejszy tj. od 23 czerwca 2020r. do 10 sierpnia 2020r., żądanie podlegało oddaleniu.

Nadto, Sąd Apelacyjny częściowo uwzględnił zgłoszony przez pozwanego w toku postępowania apelacyjnego zarzut zatrzymania. Zgodnie z art. 496 k.c. skorzystanie z prawa zatrzymania dotyczy zwrotu świadczeń wzajemnych (art. 487 § 2 k.c.) i jest uzależnione od łącznego spełnienia dwóch przesłanek – strony muszą być zobowiązane do wzajemnych świadczeń, a druga strona wezwała do zwrotu spełnionego świadczenia. Prawo zatrzymania zostało pomyślane jako środek zabezpieczenia służący do uzyskania pewności, że druga strona również dokona zwrotu świadczenia. Wzajemność umowy kredytowej początkowo wzbudzała wątpliwości, w szczególności zwracano uwagę, że skoro kredytobiorca zobowiązany jest do zwrotu kredytu wraz z odsetkami i prowizją (art. 69 ust. 1 ustawy - Prawo bankowe), to umowa taka nie ma charakteru umowy wzajemnej. Obecnie jednak przeważający jest pogląd, zgodnie z którym świadczenie przez kredytobiorcę z tytułu odsetek i prowizji jest odpowiednikiem świadczenia banku (wyroki Sądu Najwyższego z 7 marca 2017 r.; sygn. akt II CSK 281/16 i z 7 kwietnia 2011 r.; sygn. akt IV CSK 422/10), co oznacza przydanie umowie kredytu charakteru wzajemnej. Pozwany udokumentował, że złożył powodom skuteczne materialnoprawne oświadczenie obejmujące zarzut zatrzymania, żądając zwrotu nienależnego świadczenia w wysokości 105 000,03 zł, obejmującego świadczenie wypłacone powodom na podstawie umowy z 2007r. Nadto domagał się zwrotu świadczenia w kwocie 34 839,22 zł polegającego na udostępnieniu kwoty kapitału do korzystania i umożliwienia korzystania z tych środków. Pozwany nie przedłożył natomiast oświadczenia o skorzystaniu z prawa zatrzymania odnośnie kwot 145 000,01zł i 51 026,71zł, jak również dowodu doręczenia takiego oświadczenia powodom W tym stanie rzeczy, Sąd Apelacyjny uwzględniając zarzut zatrzymania jedynie co do kwoty 105 000,03zł uzależnił wykonanie zasądzonego w punkcie 2. zaskarżonego wyroku świadczenia od jednoczesnego zaofiarowania przez powodów na rzecz pozwanego tej kwoty. Skutkiem uwzględnienia zarzutu zatrzymania jest wyłączenie opóźnienia w spełnieniu zasądzonego świadczenia za okres od dnia doręczenia oświadczenia o skorzystaniu z prawa zatrzymania (wyrok SN z 31 stycznia 2002 r., IV CKN 651/00, OSNC 2002, nr 12, poz. 155, z glosą M.H. Kozińskiego, PS 2003, nr 10, s. 127, oraz z omówieniem Z. Strusa, Przegląd orzecznictwa, Palestra 2002, nr 9–10, s. 191, i W. Robaczyńskiego, Przegląd orzecznictwa, PS 2005, nr 11–12, s. 223). W okolicznościach niniejszej sprawy oznacza to, że zasądzone zaskarżonym wyrokiem odsetki ustawowe za opóźnienie od kwoty 105 000,03 mogą zostać naliczone tylko za okres do 22 listopada 2022r. (tj. do dnia doręczenia powodom pism zawierających zarzut zatrzymania). Podniesiony zarzut zatrzymania nie był natomiast skutecznym odnośnie kwoty 145 000,01zł oraz kwot jakich pozwany domagał się za udostępnienie kwot kapitału do korzystania i umożliwienia korzystania z tych środków, jako nieuzasadniony.

Mając powyższe na względzie na zasadzie art. 386 § 1 k.p.c. Sąd Apelacyjny w punkcie 1 sentencji zmienił zaskarżony wyrok w punkcie 2. W pozostałej części apelacja pozwanego, jako pozbawiona uzasadnionych podstaw z mocy art. 385 k.p.c. podlegała oddaleniu.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 100 zd. 2 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c., obciążając nimi w całości pozwanego, bowiem apelacja została uwzględniona jedynie w nieznaczącej. Koszty postępowania apelacyjnego poniesione przez powodów to 8 100 zł, ustalone na podstawie § 2 pkt 7 i § 10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

SSA Jolanta Polko